

Toelating tot het voortgezet speciaal onderwijs

Update: november 2017

Of een leerling in aanmerking komt voor een plaatsing op een school voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO), wordt bepaald aan de hand van een inhoudelijke toetsing. Voorheen werden landelijke criteria gehanteerd voor deze toetsing. Sinds het schooljaar 2014-2015 zijn samenwerkingsverbanden zelf verantwoordelijk voor de inhoud en uitvoering van deze toetsing.

Het Samenwerkingsverband VO Amsterdam heeft zich de afgelopen jaren voorbereid op deze nieuwe taak. In dit kader heeft de afdeling Speciale Onderwijszorg (SOz) van de Bascule in samenwerking met PI Research een set overwegingsaspecten ontwikkeld voor het beoordelen van het nut en de noodzaak van een plaatsing in het VSO. Een inhoudelijke toetsing van de aspecten heeft eerder plaatsgevonden.

Overwegingsaspecten voor de toewijzing van een toelaatbaarheidverklaring cluster 3 en 4 nader bekeken

In tegenstelling tot de oude werkwijze van het CVI is er geen sprake meer van een slagboomdiagnostiek, maar zijn een twaalftal overwegingsaspecten geformuleerd en wordt een zorgvuldige afweging gemaakt door meerdere deskundigen. Het gaat om een handelingsgerichte vorm van toewijzen. De kern van de toewijzing ligt in de onderwijsbehoeften van de leerling en de ondersteuningsbehoeften van ouders, docenten en mentoren.

De twaalf overwegingsaspecten bij de toewijzing van een toelaatbaarheidsverklaring cluster 3 en 4 zijn:

t.a.v. de leerling

1. Specifieke onderwijsbehoeften leerling
2. Erkenning en verantwoording nemen voor eigen handelen
3. Er last van hebben
4. Bereid zijn hulp te accepteren

t.a.v. van de ouder(s)

5. Specifieke ondersteuningsbehoeften ouders
6. Erkenning van en verantwoording nemen voor de problemen op school
7. Verantwoording nemen voor eigen handelen
8. Bereidheid tot ondersteunend ouder gedrag op diverse niveaus

t.a.v. de school

9. Specifieke ondersteuningsbehoeften van docenten en mentor
10. HGW-cyclus doorlopen (waarnemen, analyseren en begrijpen, plannen en realiseren)
11. Extra ondersteuning intern actief ingezet, gedragswetenschapper, maatschappelijk werker, coach, mentor
12. Externe ondersteuning intern ingezet (schil om school)

Om de aard en de ernst van problematiek te bepalen worden onderstaande vragen meegenomen in het analyseren van de overwegingsaspecten:

- * is er sprake van een onderwijsachterstand?
- * is er een diagnose op het gebied van leer/psychische/ medische problemen?
- * individuele problemen in meer dan één gebied?
- * individuele problemen in meer dan één milieu?
- * eerdere hulp niet gebaat?

Toelichting overwegingsaspecten:

Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften (aspect 1, 5 en 9)

Dit aspect is uitgangspunt 1 van het handelingsgericht werken. Het in kaart brengen van de onderwijs en ondersteuningsbehoeften maakt de sterke punten inzichtelijk, deze sterke punten bieden

aanknopingspunten voor het inzetten van interventies om minder sterke kanten aan te pakken. Van de minder sterke kanten zal de aard en de ernst met behulp van bovenstaande punten in kaart worden gebracht.

Jongere/ ouder erkent problemen en neemt verantwoording (aspect 2,6,7)

Of de inzet van extra middelen op een school nut heeft, is onder andere afhankelijk van de visie van de leerling en zijn ouders. Als leerling en/of ouders geen probleem ervaren of geen verantwoording nemen voor hun handelen zal het lastig zijn hen te motiveren tot acties die leiden tot het behalen van de gestelde doelen.

Erkennen de leerling en/of ouders de problemen? Neemt de ouder verantwoordelijkheid tot nu toe? Zo nee, heeft de school de mogelijkheden om alsnog te voldoen aan de onderwijsbehoefte van de leerling? Zo nee, dan lijkt de toekenning van extra middelen in de eerste instantie gerechtvaardigd.

Jongere heeft er last van (aspect 3):

De mate waarin een leerling problemen ervaart hangt samen met de ernst van zijn eventuele beperkingen. De aard en ernst zal worden vastgesteld aan de hand van de bovengenoemde vragen. Zijn er grote problemen maar ervaart de leerling deze problemen niet als vervelend? Zijn er relatief kleine problemen, maar ervaart de leerling deze problemen als zeer vervelend? In beide gevallen kan toekenning van extra middelen gerechtvaardigd zijn.

Jongere en ouders zijn bereid tot actie (aspect 4 en 8)

Het kan zijn dat ouders en jongere de problemen zien en erkennen dat zij daar een prominente rol in hebben voor het ontstaan of in stand houden daarvan, maar niet bereid zijn of bij machte om actie te ondernemen.

Is de leerling en ouder bereid tot actie? Staan zij open voor hulp? Zo nee, dan kan toekenning van extra middelen ter ondersteuning van school gerechtvaardigd zijn.

School heeft handelingsgericht gewerkt (aspect 10, 11 en 12)

Het handelingsgericht werken (HGW) bestaat uit het doorlopen van de HGW-cyclus (signaleren, analyseren, doelen, plannen, handelen/uitvoeren, evalueren). Het gaat ook om het doorlopen van de 1^e, 2^e en 3^e lijn binnen de school en het inzetten van professionals, zowel intern als extern.

Is de HGW-cyclus goed doorlopen en de resultaten van de inzet intern en externe professionals hebben niet/ onvoldoende geleid tot succes, dan kan toekenning van extra middelen gerechtvaardigd zijn.

Bovenstaande geeft in het kort weer welke overwegingen er worden gemaakt, maar het blijft een samenspel van alle aspecten, dit samenspel kan per geval variëren en blijft maatwerk.

In het voortraject zijn er deskundigen betrokken van de aanmeldende school (Zorgadviesteam of CvB partners) en is er vooraf contact geweest met een consultant van het Onderwijschakelloket, om zo tot een gedegen aanvraag te komen voor een toelatingsadvies tot het VSO.

Indien de aanvraag gedegen en volledig is zullen twee deskundigen vanuit de Toelatingsadviescommissie (TAC) analyseren welk type inzet het beste past bij wat deze leerling nodig heeft.

De twee deskundigen zullen zorgvuldig toetsen en afwegen of een leerling toelaatbaar is tot het VSO, middels de twaalf overwegingsaspecten. Om tot een eindbeslissing te komen aan de hand van de overwegingsaspecten worden deze afzonderlijk bekeken, het is immers geen simpele optelsom. Het gaat om een samenspel van factoren, waarvan sommige meer leidend zijn dan anderen bij de uiteindelijke toewijzing. De TAC-deskundigen zullen komen tot een analyse van het samenspel van de afzonderlijke overwegingsaspecten en de aard en ernst van de problematiek vaststellen.

Het advies van de deskundigen of de leerling toelaatbaar is tot het VSO zal op basis van de analyse van de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte worden gegeven.

Het heeft altijd de voorkeur om een jongere in het reguliere onderwijs die ondersteuning te bieden die nodig is voor zijn verdere ontwikkeling, zodat de leerling goed kan functioneren binnen de schoolse setting. Indien dit nog mogelijk zou blijken te zijn, dan zal de aanmeldende school ook advies krijgen over de mogelijkheden binnen het reguliere onderwijs. De leerlingenstromen worden gemonitord. Op basis van de gegevens uit de monitor kan zo nodig tijdig worden bijgestuurd.

PROCEDURE TOELAATBAARHEIDSVERKLARING

Een aanvraag voor plaatsing (of verlenging) binnen het Amsterdamse VSO (cluster 3 en 4¹) kan alleen worden gedaan bij het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Amsterdam-Diemen voor die leerlingen:

- die op een reguliere school in Amsterdam of Diemen staan ingeschreven
- die geen schoolinschrijving hebben, maar wel woonachtig zijn in Amsterdam-Diemen
- die woonachtig zijn in Amsterdam-Diemen, een verlenging nodig hebben van hun Amsterdamse toelaatbaarheidsverklaring (TLV) om hun VSO-plaatsing te kunnen continueren.

Wie doorloopt welke procedure?

Procedure 1: Advies op basis van het dossier

In de volgende overgangen zal het TLV-advies door de deskundigen van de Toelatingsadviescommissie (TAC) op basis van het aanvraagdossier worden gegeven:

Aanvrager	Advies
SO	doorstroom naar het VSO
Bovenschoolse Voorziening (Transferium)	doorstroom naar het VSO
VSO	Verlenging plaatsing binnen het VSO
V(S)O	Plaatsing School2Care (onderdeel VSO)

Procedure 2: Advies op basis van dossier en adviesgesprek

In de volgende overgangen zal naast de dossiertoets het TLV-advies worden gegeven op basis van een gesprek met de betrokkenen:

Aanvrager	Advies
BaO	Instroom VSO
SBaO	Instroom VSO
VO	Overstap VSO

De volgende procedure kan door alle aanvragers² van een toelaatbaarheidsverklaring worden doorlopen (met een splitsing bij stap 5):

1. De procedure vooraf aan de aanvraag dient goed te zijn doorlopen (het voortraject):

- a. Er is handelings- en opbrengstgericht te werk gegaan, de nadruk ligt op het planmatig handelen.
- b. De (extra)ondersteuning binnen de 1^e-, 2^e- en 3^e lijn is ingezet
- c. Ouders, leerling en docent/mentor zijn betrokken bij de ondersteuning en bij het opstellen van het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)
- d. ZAT-partners /CVB zijn betrokken en hebben ingestemd met het aanvragen van een toelaatbaarheidsverklaring.

2. De TLV aanvraag wordt ingediend bij het Onderwijsschakelloket, het adviesdossier bestaat uit:

- a. VO-aanmeldformulier (voorzien van handtekeningen van ouders, leerling, aanvragers)
- b. Leerlingvolgsysteem bestaande uit:

¹ Het Samenwerkingsverband VO Amsterdam-Diemen heeft er voor gekozen om vanwege de herkenbaarheid de termen cluster 3 en 4 te handhaven. Bij cluster 3 scholen kunnen ZML, LG, MG en LZK leerlingen terecht en bij cluster 4 scholen kunnen leerlingen met ernstige gedrags- en/of psychiatrische problematiek terecht (ZMOK).

² Indien het gaat om een niet schoolgaande leerling ('thuiszitter') zal er afhankelijk van de beschikbare informatie en gegevens afgeweken worden van de aanmeldeisen. De leerplichtambtenaar zal dan in samenwerking met ouders, eventueel ook met betrokken jeugdhulpverlening, zorg moeten dragen voor het invullen van het VO-aanmeldformulier en het verzamelen van zoveel mogelijk informatie t.b.v. de TLV aanvraag. De aanvrager van de TLV zal dan één van de VSO scholen (besturen) zijn, inhoudelijk zal dus de TLV door de laatst bezochte instantie/ onderwijsetting in samenspraak met de leerplichtambtenaar worden voorbereid.

- i. Logboek
 - ii. Cijferlijsten, leeropbrengsten
 - iii. Absentieoverzicht
 - iv. Correspondentie met ouders (incl. eventuele schorsingsbrieven)
 - v. Handelingsplan(nen)
 - vi. Informatie van derden (hulpverleningsverslag, medisch verslag, verklaringen)
- c. Ontwikkelingsperspectiefplan

3. Het Onderwijsschakelloket brengt aanvrager(s) en ouders op de hoogte van ontvangst en volledigheid van het dossier

- a. Eventuele ontbrekende stukken worden opgevraagd. De aanvrager en/of ouders hebben twee weken de tijd om deze aanvullingen aan te leveren. Indien dit binnen de gestelde termijn niet lukt, zal het dossier retour worden gestuurd met het verzoek het dossier zo nodig te completeren en opnieuw in te dienen.
- b. Indien het dossier compleet is, zal het worden overgedragen aan de Toelatingsadviescommissie ; aanvragers en ouders krijgen van het Onderwijsschakelloket bericht van overdracht.

4. Toelatingsadviescommissie ontvangt dossier.

Afhankelijk van tot welke categorie de aanvraag behoort, start procedure 1 of procedure 2.

5. Procedure 1:

- a. TAC-deskundigen worden vastgesteld en het dossier wordt doorgenomen.

Procedure 2:

- a. De twee TAC-deskundigen worden vastgesteld, het dossier wordt doorgenomen.
- b. Er wordt een afspraak gemaakt met de aanvrager voor het TAC-gesprek
 - Aanvrager nodigt direct betrokkenen uit (ouders, leerling, zorgcoördinator, mentor en eventueel overige betrokkenen).

6. Het doornemen van het dossier (procedure 1), aangevuld met het gesprek (procedure 2) zal aan de hand van de volgende afwegingsaspecten gedaan worden:

Leerling

- 1. Specifieke onderwijsbehoeften leerling
- 2. Erkenning en verantwoording nemen voor eigen handelen
- 3. Er last van hebben
- 4. Bereid zijn hulp te accepteren

Ouder

- 5. Specifieke ondersteuningsbehoeften ouders
- 6. Erkenning van en verantwoording nemen voor de problemen op school
- 7. Verantwoording nemen voor eigen handelen
- 8. Bereidheid tot ondersteunend ouder gedrag op diverse niveaus

School

- 9. Specifieke ondersteuningsbehoeften van docenten en mentor
- 10. HGW-cyclus doorlopen (waarnemen, analyseren en begrijpen, plannen en realiseren)
- 11. Extra ondersteuning intern actief ingezet, gedragswetenschapper, maatschappelijk werker, coach, mentor
- 12. Externe ondersteuning intern ingezet (schil om school)

b. Om de aard en de ernst van problematiek in te schatten worden onderstaande punten meegenomen:

- * is er sprake van een onderwijsachterstand?
- * is er een diagnose op het gebied van leer/psychische/ medische problemen?
- * individuele problemen in meer dan één gebied?
- * individuele problemen in meer dan één milieu?
- * eerdere hulp niet gebaat?

7. **Advies wordt opgesteld door TAC-deskundigen³:**
 - **Toelaatbaarheidsverklaring toewijzen:** uitspraak over duur en zwaarte en soort VSO-school
 - **Aanhouden:** ontbrekende informatie wordt opgevraagd (eventueel wordt procedure 2 alsnog opgestart)
 - **Toelaatbaarheidsverklaring afgewezen:** onderbouwing van afwijzing en advies m.b.t. vervolg

8. **Samenwerkingsverband neemt advies over van de Toelatingsadviescommissie**
Aanvrager en ouders krijgen afschrift van het advies en bij toekenning is dit de toelaatbaarheidsverklaring.

9. **Ouders doorlopen de aanmeldprocedure van de VSO-school**

10. **VSO-school neemt aanmelding in behandeling en kan snel overgaan tot plaatsing.**

³ Bij procedure 2 zal de TAC deskundigen het advies al tijdens het gesprek terugkoppelen aan de aanwezigen.